
Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 17, Αρ. 1 (2021)

Η εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση την περίοδο του COVID19

Editorial 2021

*Αντώνης Λιοναράκης, Ευαγγελία Μανούσου,
Αντωνία-Μαρία Χαρτοφύλακα, Σοφία Θ.
Παπαδημητρίου, Βασιλική Ιωακειμίδου*

doi: [10.12681/jode.26726](https://doi.org/10.12681/jode.26726)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης
Γκέλη Μανούσου
Τόνια Χαρτοφύλακα
Σοφία Παπαδημητρίου
Σύλβη Ιωακειμίδου

Οι δύο τελευταίες σχολικές χρονιές έδωσαν στην εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση αναπάντεχα τον πρωταγωνιστικό ρόλο, διεθνώς, λόγω της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19 και των συνεπαγόμενων εκτάκτων συνθηκών. Σε πολλές χώρες ξεκίνησε η «επείγουσα εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση», όρος που πρωτοεμφανίστηκε το 2020, για να αντιμετωπιστεί η πρωτόγνωρη κατάσταση με μεθόδους απομακρυσμένης διδασκαλίας («Επείγουσα Απομακρυσμένη Διδασκαλία» - “Emergency Remote Teaching”).

Ένα τέτοιο μεγάλο εγχείρημα, χωρίς προηγούμενο, ξεκίνησε και στη χώρα μας με το αναγκαστικό κλείσιμο των σχολείων τον Μάρτιο του 2020.

Μέχρι τότε, η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευσης είχε μια 20ετή ζωή αλλά μόνο σε ερευνητικό επίπεδο, που αφορούσε προγράμματα Πανεπιστημίων, διπλωματικές και διδακτορικές διατριβές. Στο σύνολό τους όμως εκπαιδευτικοί και στελέχη της εκπαίδευσης δεν γνώριζαν τη μεθοδολογία σε παιδαγωγικό επίπεδο ενώ σε τεχνολογικό επίπεδο είχαν καλλιεργηθεί κάποιες δεξιότητες ιδιαίτερα για όσους είχαν ολοκληρώσει το Β' επίπεδο επιμόρφωσης των ΤΠΕ. Επιπλέον, η ταυτότητα του τεχνολογικού εξοπλισμού των σχολείων, των μαθητών και των εκπαιδευτικών, σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο, ήταν απροσδιόριστη, ασαφής και με μεγάλες ελλείψεις.

Ωστόσο, παρά τις μεγάλες ελλείψεις στον τεχνολογικό εξοπλισμό, στις γνώσεις και τις δεξιότητες, μέσα σε ελάχιστο χρόνο, με τιτάνια προσπάθεια των εκπαιδευτικών, δημιουργήθηκε μια στοιχειώδης υποδομή και υπήρξε μεγάλη ανταπόκριση για τη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Βάση και στήριγμα της άμεσης αυτής ανταπόκρισης ήταν, το ενδιαφέρον, το φιλότιμο, η αλληλεγγύη και η αλληλοϋποστήριξη των εκπαιδευτικών. Η απάντηση στη μεγάλη πρόκληση ήταν θαυμαστά άμεση και θετική. Σε αυτό το πλαίσιο πραγματοποιήθηκαν πληθώρα επιμορφωτικών πρωτοβουλιών με συνέδρια, ημερίδες και επιμορφωτικές διαδικασίες, καθώς και άτυπες ομάδες πρακτικής και μάθησης με στόχο την αλληλοϋποστήριξη, την εμπύχωση και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών προκειμένου να αντιμετωπίσουν δυναμικά τις προκλήσεις.

Πολλοί εκπαιδευτικοί μάλιστα προχώρησαν ένα βήμα παραπέρα και μετασχημάτισαν τις πρακτικές τους σε ερευνητικές δράσεις αναδεικνύοντας και το σημαντικό επιστημονικό ενδιαφέρον που υπάρχει στον εκπαιδευτικό χώρο. Κάποιες από τις ερευνητικές αυτές προσπάθειες κατατέθηκαν στο περιοδικό εδώ και μερικούς μήνες, συγκεντρώθηκαν και δημιούργησαν το παρόν τεύχος, το οποίο αποτελεί το 2ο ειδικό τεύχος του περιοδικού Ανοικτή Εκπαίδευση / Open Education αφιερωμένο στην εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση την περίοδο του Covid-19.

Στο ειδικό τεύχος αυτό, υπάρχουν άρθρα και έρευνες που αφορούν το πεδίο σφαιρικά αλλά και συγκεκριμένες πρακτικές από όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης με εντελώς διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα. Μπορείτε να μελετήσετε την ψυχολογική επίδραση του COVID-19 στους Έλληνες εκπαιδευτικούς, την επισκόπηση της διεθνούς εμπειρίας στην Ανεστραμμένη Τάξη στη Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, αλλά και ένα σχέδιο διδασκαλίας για την ανεστραμμένη τάξη, τα ζητήματα και τις πρακτικές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Ελλάδα την περίοδο της πανδημίας, για την εξ αποστάσεως υλοποίηση ενός προγράμματος ψηφιακής αφήγησης με θέμα τη συμπερίληψη εν μέσω πανδημίας, τη διαδικτυακή μάθηση στη Σχολή Μηχανικών της Ακαδημίας Εμπορικού Ναυτικού, για την αξιοποίηση του διαδραστικού βίντεο στην εξ αποστάσεως διδασκαλία Εργαστηριακών Μαθημάτων στα Επαγγελματικά Λύκεια, αλλά και για δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και τη διαχείριση χρόνου των Ελλήνων μαθητών του Δημοτικού. Επιπλέον, στο Β' μέρος του περιοδικού υπάρχουν πρακτικές προτάσεις για εξ αποστάσεως μαθήματα Αμερικανικής Λογοτεχνίας, αλλά και ένα πρόγραμμα που αφορά τη δημιουργία μαθητικού ηλεκτρονικού περιοδικού με τη χρήση συνεργατικών διαδικτυακών εργαλείων.

Μέσα από τα άρθρα αυτά θα προσεγγίζονται απαντήσεις σε ερωτήματα όπως τα παρακάτω:

- Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί;
- Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί φορείς και οργανισμοί;
- Ποια ήταν τα οφέλη και τα εμπόδια που αναδεικνύονται;
- Ποιοι ήταν - και συνεχίζουν να είναι οι επικρατέστεροι προβληματισμοί - σχετικά με την ποιότητα της παρεχόμενης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
- Τι θα μείνει τελικά από την εμπειρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

Οι ερωτήσεις αυτές όπως και άλλες του τύπου, γιατί δεν αρκεί η γνώση των ψηφιακών εργαλείων για την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ή γιατί απαιτείται ο εκπαιδευτικός και ο παιδαγωγικός σχεδιασμός, καλά παραδείγματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού, θα συνεχίσουν να απασχολούν το πεδίο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τη θεματολογία του περιοδικού μας και σε επόμενα τεύχη.

Οι νέες σύνθετες πρωτόγνωρες συνθήκες απαιτούν νέους ρόλους για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς της σχολικής εκπαίδευσης. Τα εκπαιδευτικά συστήματα δοκιμάζονται στους τρόπους και τις μεθόδους αναζητώντας τη διατήρηση της εκπαιδευτικής πράξης, την παιδαγωγική ευθύνη, τη βελτίωση του ψηφιακού γραμματισμού και την τεχνολογική ετοιμότητα.

Η εκπαιδευτική κοινότητα περιμένει από το Υπουργείο Παιδείας μια πιο συντονισμένη στρατηγική βασισμένη πάνω σε θέματα παιδαγωγικού σχεδιασμού και όχι απλά αναφορές σε τεχνολογικό εξοπλισμό και προγράμματα. Τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή για να αποφασίσει η πολιτική ηγεσία τη δημιουργία ενός ευέλικτου φορέα για τον συντονισμό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.